

Joprojām izjūtam “infodēmijas” sekas – Valsts kancelejas rīkotā diskusija ievada globālās medijpratības un informācijpratības nedēļas pasākumus Latvijā

Publicēts pirms vairāk nekā 3 gadiem

Publicēts: 25.10.2021.

Sākoties desmitajai UNESCO Pasaules medijpratības un informācijpratības nedēļai, kuras laikā Latvijā īpaša uzmanība tiks pievērsta dezinformācijai un “infodēmijai”, kas līdz šim ir maldinājusi cilvēkus par Covid-19 nopietnību, šodien notiks Valsts kancelejas rīkotā ekspertu diskusija “Kas ir atbildīgs par medijpratību?” un tiek pieteikta izglītojoša tiešsaistes spēle “Go Viral!”. Spēlē, kas tapusi Valsts kancelei sadarbojoties ar Apvienotās Karalistes Valsts kanceļu un Kembridžas Universitāti, ikviens interesents var iepazīties ar metodēm, kas tiek izmantotas viltus ziņu izplatīšanai sociālajos medijos, lai palielinātu savu spēju stāties tām pretī.

Pasaules medijpratības un informācijpratības nedēļas mērķis ir veicināt medijpratības un informācijpratības attīstību, lai uzlabotu cilvēku kritiskās domāšanas prasmes informācijas, mediju un tehnoloģiju jautājumos, kā arī sekmēt pilsonisko līdzdalību, pašizpausmi, ekonomisko attīstību un cīņu ar dezinformāciju.

Šī gada globālās medijpratības un informācijpratības nedēļas tēma ir “Medijpratība un informācijpratība sabiedrības labumam”. Eksperti diskusijā “Kas ir atbildīgs par medijpratību?” pievērsīs uzmanību valsts spējai koordinēti un vienoti veicināt sabiedrības zināšanas par medijpratību, vienlaikus identificējot platformas un vides, kurās zināšanu veidošanai un nostiprināšanai neatkarīgi no vecuma ir izšķiroša loma. Diskusijā piedalīsies vairāki eksperti - Rihards Bambals (Valsts kanceleja), Baiba Moļņika (UNESCO Latvijas nacionālā komisija), Aurēlija Ieva Druviete (NEPLP), Agnese Berga (Kultūras ministrija), un diskusijai tiešsaistē no pulksten 11.00 varēs sekot līdz ikviens interesents ziņu portālā “DELFI” un Valsts kancelejas “Facebook” lapā.

Spēle “Go Viral!” palīdz atpazīt dezinformatoru izmantotās manipulēšanas taktikas

Kopš pandēmijas sākuma 2020. gada martā visā pasaulē, tostarp Latvijā, dezinformācija ir kļuvusi par būtisku izaicinājumu cīņā ar Covid-19, tāpēc ne velti Pasaules Veselības organizācija (PVO) ir atzinusi, ka visai pasaulei nākas stāties pretī arī “infodēmijai”.

Reaģējot uz maldinošas informācijas izplatīšanos, Kembridžas Universitāte ir izstrādājusi tiešsaistes spēli “Go Viral!”, kas balstīta uz zinātnisku teoriju par “apsteidzošo atspēkošanu” (*pre-bunking*) jeb “vakcinēšanu pret dezinformāciju” (*inoculation*). Tās mērķis ir veicināt spēles spēlētāju un visas sabiedrības izturētspēju pret dezinformāciju un maldinošu informāciju.

99 “Krīze Latvijā ir “infodēmijas” sekas, jo diemžēl esam viena no tām Eiropas Savienības valstīm, kurā joprojām notiek diskusijas par to, nevis kad, bet kāpēc nepieciešama vakcinēšanās pret Covid-19. Saskaņā ar SKDS veikto pētījumu šī gada vasarā, ap 25-30% iedzīvotāju savu nevēlēšanos vakcinēties pret Covid-19 pamato ar nepietiekamo vakcīnu pārbaudi (63%) un efektivitāti (60%)^[1], kas faktiski saskan ar informatīvajā vidē izplatīto viedokli, ka vakcīnas ir eksperimentālas un bīstamākas par pašu vīrusu. Tieši tāpēc, ceru, ka, tiešsaistes spēle “Go Viral!”, kas palīdz atpazīt stratēģiju un dažādās metodes, ko izmanto dezinformatori, lai apzināti maldinātu sabiedrību un gūtu no tā labumu, palīdzēs arvien vairāk cilvēkiem Latvijā turpmāk neiekrist nepatiesas informācijas lamatās,” informē Rihards Bambals, Valsts kancelejas Stratēģiskās komunikācijas koordinācijas departamenta vadītājs.

Plaši akadēmiskie pētījumi par dezinformācijas “vakcinācijas teoriju”^[2] ir pierādījuši, ka cilvēku iepazīstināšana ar metodēm, ko izmanto viltus ziņu izplatīšanai sociālajos medijos, palielina viņu spēju identificēt un turpmāk ignorēt nepatiesu informāciju.

Kembridžas Universitātes pētnieki ir atklājuši, ka vienas “vakcinācijas” spēles izspēlēšana samazina spēlētājos viltus ziņu ticamību vidēji par 21%, un šī noturība saglabājas līdz 3 mēnešiem^[3].

“Go Viral!” spēle latviešu valodā bez maksas ir pieejama saitē www.goviralgame.com/lv un lietojama “desktop” vai mobilajā versijā. Latviešu valoda ir 12. valoda, kurā tulkots zinātnieku radītais izglītojošais tiešsaistes rīks, un “Go Viral!” tiek izmantots vairākās valstīs pasaulē, piemēram, Francijā, Vācijā, Itālijā, Čehijā, Igaunijā un citviet. Spēle pieejama arī krievu valodā.

Spēle ir paredzēta ikvienam interesentam, Valsts kancelejai spēles popularizēšanas laikā īpašu uzmanību pievēršot sabiedrībai vecumā no 15 līdz 40 gadiem. Arī šajās vecuma grupās dezinformācija un maldinoša informācija joprojām ir šķērslis, kādēļ daudzi vakcinēšanos līdz šim atlikuši par spīti vakcīnu pieejamībai. Piemēram, šī gada oktobra vidū 16-17 gadu vecuma grupā Latvijā vakcinācijas kursu noslēguši bija tikai 46%, 18-29 gadu grupā – 57%, savukārt 30-39 gadu grupā – 56%. Latvijai ir būtiski kāpināt vakcinācijas aptveri visās vecuma grupās, lai sasniegtu kopējo valsts mērķi vismaz 70-75 % apmērā.

Medijpratības un informācijpratības nedēļu Latvijā organizē Valsts kanceleja, UNESCO Latvijas nacionālā komisija, Kultūras ministrija, Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (NEPLP) kopīgi ar vairākiem sadarbības partneriem.

^[1] Dati no SKDS veiktas aptaujas Valsts kancelejas uzdevumā 2021. gada jūnijā.

^[2] [Long-term effectiveness of inoculation against misinformation: Three longitudinal experiments. - PsycNET \(apa.org\)](https://psycnet.apa.org/long-term-effectiveness-of-inoculation-against-misinformation-three-longitudinal-experiments)

^[3] [Cambridge game 'pre-bunks' coronavirus conspiracies](https://www.cambridge.org/core/pre-bunks-coronavirus-conspiracies)

Plašākai informācijai:

Dr. Rihards Bambals

Stratēģiskās komunikācijas koordinācijas departamenta vadītājs

rihards.bambals@mk.gov.lv

t. [+371 67082822](tel:+37167082822)

Kontakti medijiem:

Laima Tarasova

laima@repute.lv

t. [+ 371 25648628](tel:+37125648628)

Saistītas tēmas

[Covid-19](#)

[Valsts kanceleja](#)

<https://www.mk.gov.lv/lv/jaunums/joprojam-izjutam-infodemijas-sekas-valsts-kancelejas-rikota-diskusija-ievada-globalas-medijpratibas-un-informacijpratibas-nedelas-pasakumus-latvija>